

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2024-04-23

Dnr UFV 2024/387

Riksarkivet

Box 256
751 05 UPPSALA

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
Sara Lilja Visén

Telefon
018-471 1879

www.uu.se
sara.lilja_visen@uu.se

Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet överlämnar expertgruppens yttrande som sitt svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet att yttra sig över ovan nämnda remiss.

Bifogat yttrande har utarbetats av universitetslektor tillika docent Reine Rydén, institutionen för ABM, samt universitetsjurist Frida Ringholm, juridiska avdelningen.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Per Abrahamsson, efter föredragning av utbildningsledare Sara Lilja Visén. Närvarande därutöver var Uppsala studentkårs ordförande Anton Sánchez Sulejmani.

Coco Norén

Sara Lilja Visén

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2024-04-23 Dnr UFV 2024/387

Riksarkivet

Box 256
751 05 UPPSALA

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare
Sara Lilja Visén

Telefon
018-471 1879

www.uu.se
sara.lilja_visen@uu.se

Remiss av förslag till Riksarkivets föreskrifter om behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse

Uppsala universitet har beretts möjlighet att yttra sig över ovan nämnda remiss. Följande yttrande har utarbetats av en expertgrupp bestående av universitetslektor tillika docent Reine Rydén, institutionen för ABM, samt universitetsjurist Frida Ringholm, juridiska avdelningen.

Övergripande generella synpunkter

Uppsala universitet välkomnar att detta, i nuläget oreglerade, område nu uppmärksammas, och tillstyrker i huvudsak utredningens förslag med de synpunkter som ges nedan. Det är angeläget att även arkiv som inte omfattas av arkivlagen kan bedriva sin verksamhet i enlighet med dataskyddsförordningens¹ bestämmelser om den lagliga grunden ”allmänt intresse”, även om majoriteten av enskilda arkivbildare och arkivinstitutioner torde kunna stödja sin behandling av personuppgifter i arkiv på bestämmelsen om att så är tillåtet för historiska, statistiska och vetenskapliga forskningsändamål. Det bör därtill finnas ett avsevärt antal arkiv som inte omfattas av dataskyddsförordningens bestämmelser, eftersom personuppgifterna som behandlas inte rör levande personer.

Det faktum att detta område har varit oreglerat har begränsat möjligheten till personuppgiftsbehandling hos de arkivbildare och arkivinstitutioner som inte faller under arkivlagens bestämmelser och som önskar stödja sig på grunden ”uppgift av allmänt intresse”, något som även belyses i de föreslagna föreskrifterna. Uppsala universitet vill betona vikten av att det i föreskrifterna framhålls att bedömningen av huruvida en arkivbildare/arkivinstitution som inte omfattas av arkivlagen får behandla personuppgifter på den lagliga grunden ”allmänt intresse” ska ha genomförts och dokumenterats *innan* personuppgiftsbehandlingen påbörjas. Det hade dock varit önskvärt med en tydligare gränsdragning mellan vad som kan utgöra personuppgiftsbehandling i arkiv för allmänt intresse å den ena sidan, och för historiska, statistiska och vetenskapliga forskningsändamål å den andra.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

YTTRANDE

2024-04-23

Dnr UFV 2024/387

Uppsala universitet anser att föreskrifterna även bör innehålla förklaringar till några av de begrepp och principer som följer av dataskyddsförordningen och som personal hos de enskilda arkivbildarna och de enskilda arkivinstitutionerna² behöver ha kunskap om för att kunna applicera riktlinjernas bestämmelser på den praktiska verksamheten. Därtill är det otydligt vem som har tillsynsansvar för bestämmelsernas efterlevnad. Detta bör klargöras.

Kommentarer och ändringsförslag

Uppsala universitet önskar även framföra följande synpunkter på specifika formuleringar i de förslagna föreskrifterna.

Föreskrifternas titel

Från föreskrifternas titel framgår inte att bestämmelsernas tillämpningsområde är att ge personuppgiftsansvariga som *inte* omfattas av arkivlagen en laglig grund för behandlingen av personuppgifter. För att främja tydlighet och eftersökbarhet anser Uppsala universitet att föreskrifternas titel bör återspegla detta.

Detta är extra angeläget eftersom kunskapen om vilka krav som ställs på en applicerbar laglig grund för behandling av personuppgifter (i enlighet med art. 6 i dataskyddsförordningen) fortfarande måste anses vara tämligen begränsad, varför särställningen hos arkivbildare/arkivinstitutioner som inte omfattas av arkivlagens bestämmelser tydligt måste framgå. I realiteten kommer hanteringen av bedömning av laglig grund samt andra personuppgiftsfrågor vid de olika arkivbildarna/arkivinstitutionerna med största sannolikhet skötas av personal vars uppdrag sköts på deltid och med begränsade kunskaper kring dataskyddsförordningens krav och regler. Det är därför av största vikt att informationen i föreskrifterna, och själva föreskrifterna i sig, är lätta att eftersöka. En titel som tydligt återger föreskrifternas innehåll är därför att föredra.

Föreskrifternas tillämpningsområde

I förslaget 4 § begränsas föreskrifternas tillämpningsområde i enlighet med dataskyddsförordningens materiella tillämpningsområde. Uppsala universitet föreslår att denna begränsning förtydligas genom att man i texten hänvisar till dataskyddsförordningens art. 2.

² Med enskilda arkivbildare och enskilda arkivinstitutioner avses arkivbildare och arkivinstitutioner som inte omfattas av arkivlagens bestämmelser.

Rättsligt stöd

I föreskrifternas ingress framhålls att det rättsliga stödet för föreskrivandet utgår från 2 kap. 3 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och 7 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Uppsala universitet vill uppmana Riksarkivet att undersöka om detta är det korrekta stödet eller om rätten till föreskrivandet istället kan hänföras ur 2 kap. 5 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Användandet av begreppen 'allmänt intresse' kontra 'allmänintresset'

I de föreslagna föreskrifternas 6 § uppges att med "Arkivverksamhet" avses "verksamhet i vilken personuppgifter behandlas för arkivändamål av allmänt intresse genom att exempelvis bevara, bedöma, organisera, beskriva, kommunicera, främja, sprida och ge tillgång till uppgifter av bestående värde för allmänintresset". Uppsala universitet vill uppmärksamma faran i att utgå från att det finns en förståelse hos arkivens personal för att "allmänt intresse" är en term som återfinns i dataskyddsförordningen (och utgörs av de intressen som formaliserats i nationell lag), och därför skiljer sig från det snarlika begreppet "allmänintresse" vilket ingår i definitionen i föreskrifterna. För att undvika eventuella missförstånd och sammanblandning av begreppen bör definitionen förklaras ytterligare alternativt omformuleras, särskilt eftersom begreppet "allmänt intresse" är centralt för de föreslagna föreskrifterna.

Begreppet 'enskilda arkivbildare'

Begreppet 'enskilda arkivbildare' används i rubriken till 7 § men definieras inte i föreskrifterna. Om detta är tänkt som den allmänna definitionen för vad som i folkmun ibland kallas "privata arkiv", dvs. arkiv som inte omfattas av arkivlagens bestämmelser (vilket tycks vara Riksarkivets ståndpunkt i inspelet till arkivutredningen dnr. RA 04-2017/05870, s. 4) behöver detta utvecklas. En möjlighet skulle vara att begreppen 'enskild arkivbildare' samt 'enskild arkivinstitution' inkluderas i 6 §, där andra centrala begrepp definieras.

Rubriken till trots hänvisas sedan inte till 'enskilda arkivbildare' i 7 §, utan istället till 'arkivbildare'. Detta gör det oklart för läsare om det verkligen är enskilda arkivbildare som åsyftas, eller om det som anförs i paragrafen endast är en sammanfattning av gällande rätt rörande rätten att behandla känsliga personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse, dvs. något som redan är reglerat.

Resurser och relevant kompetens

I 9 § anges att "[d]en enskilda arkivinstitutionen ska ha resurser och relevant kompetens för att kunna bedriva arkivverksamhet under stabila och långsiktiga former." Uppsala universitet anser att detta är ett rimligt krav att ställa, men vill samtidigt varna för att det kommer att bli svårt för många små enskilda arkivinstitutioner att leva upp till denna föreskrift. Om ett sådant krav ska inkluderas i föreskrifterna bör även Samarbetsrådet för enskilda arkiv få ett utökat uppdrag för att tillgodose det stora behov av information och utbildning som kommer att finnas hos de enskilda arkivinstitutionerna.

Behandling som inte omfattas av dataskyddsförordningen men som hade haft stöd i artikel 9.2 om den omfattades av dataskyddsförordningen

Enligt 10 §, 2 p. får en enskild arkivinstitution behandla känsliga personuppgifter som kommer från en arkivbildare som inte omfattas av dataskyddsförordningen om behandlingen *hade* haft stöd i artikel 9.2 i dataskyddsförordningen om arkivbildaren omfattats. Möjligheten till att genomföra en bedömning av huruvida man hade haft stöd i 9.2 att behandla de känsliga personuppgifterna är svår att genomföra och kräver att den som gör bedömningen har ytterst god kunskap om dataskyddsförordningens undantagsgrunder i art. 9. Därtill är flertalet av de grunder som anges i art. 9.2 av sin natur inte möjliga att säkerställa i efterhand. Exempelvis kan ett samtycke till behandling av känsliga personuppgifter inte sökas retroaktivt.

Uppsala universitet anser att formuleringen i 10 §, 2 p. bör ses över. I det fall Riksarkivet ändå väljer att låta formuleringen kvarstå vill Uppsala universitet yrka på att lämpligt stödmaterial tas fram för att bistå medarbetarna vid de enskilda arkivinstitutionerna i att göra rättssäkra bedömningar.

10 § och 11 § behöver även ses över språkligt, då båda paragraferna innehåller formuleringen "hade hade haft".

Kravet på avtal om tystnadsplikt

I 12 § av de föreslagna föreskrifterna ställs krav på avtalad tystnadsplikt för anställda eller innehavare av motsvarande uppdrag vid enskilda arkivbildare eller enskilda arkivinstitutioner. Detta krav kan bli betungande för den avsedda målgruppen för föreskrifterna, som ofta har mycket begränsade personella och ekonomiska resurser. Uppsala universitet föreslår att Riksarkivet tar fram mallar för att underlätta arbetet vid dessa arkivbildare och arkivinstitutioner med att ta fram korrekt upprättade avtal.

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2024-04-23

Dnr UFV 2024/387

Utlämnande till tredje part

I de föreslagna föreskrifternas 13 § räknas de skyddsåtgärder upp som ska föreligga för att känsliga personuppgifter ska kunna utlämnas till tredje part. Vid offentliga arkivinstitutioner finns utarbetade rutiner för sekretessprövningar och för hur tvister om utlämnande ska hanteras, dvs. i fall då en tredje part önskar ta del av känsliga personuppgifter men denna begäran nekas av arkivinstitutionen. Sådana rutiner saknas dock ofta vid enskilda arkivbildare eller enskilda arkivinstitutioner. Uppsala universitet efterlyser stödmaterial som kan bistå de enskilda arkivbildarna/arkivinstitutionerna i framtagandet av sådana rutiner.